

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نیاښد تن من مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم
بدین بوم ویر زنده یک تن مباد
از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Literary-Cultural

ادبی - فرهنگی

تیمورشاه تیموری

المان - شهرک زیزن

۱۲ نومبر ۲۰۱۴

نگاهی بر "تکیه گاه سخن"

هر باد که برخیزد گل بر سرگل ریزد

کتابی با حجم و صحافتی زیبا در مد نظرم قرار دارد، که در روی جلد سرخرنگ آن نوشته شده:

تکیه گاه سخن

اثر الحاج خلیل الله ناظم باختری

بلی؛ جناب خلیل الله ناظم باختری اخیراً عصاره سالها رنج و زحمت شباروزی خود را در راه خلق نمودن اشعار آبدار، درین گنجینه پربها جا داده و به دوستان و وطنداران شعر دوست خود عرضه داشته و تقاضای آنها را لیبیک گفته است.

وقتی ۴۴۰ صفحه را مرور میکنیم، آیا متوجه میشویم، که این صفحات در طول چه مقدار رنج شباروزی در اثنای چه ساعات غم و خوشی، امید و ناامیدی، وصل و هجران، عشق و فراق و مهاجرت و بی وطنی به وجود آمده و عواطف شاعر در چه حالتی بوده است؟ چنانچه گفته شده:

هرکه سخن را به سخن ضم کند

قطره ای از خون جگر کم کند

و یا شاعری گفته است:

سخن گفتن نه آسان است، عمری باید و جهدی

چو مویم شد سفید، اشعار رنگینم بیاضی شد

شاعر فکر میکند، اندیشه به کار میبرد، در مقابل اعمال عکس العمل نشان میدهد، با خوشی مردمان خوش میشود، در رنج مردمان رنج میبرد و اشعاری را به وجود می آورد و در کتابی

ثبت مینماید و جهت مطالعه ذوقمندان عرضه میدارد. آیا در مقابل چه میخواهد؟ شاعر آنچه در مقابل میخواهد، این است که کتابش خوانده شود، نصایحش که هیچ شعر بی پیغام نیست، شنیده شود و آیندگان از و یادی به خوبی بنمایند. از همین جهت است که خود را به صد در میزند و کوشش میکند، که مجموعه ای ترتیب کرده و به دسترس همگان قرار دهد.

طوری که گفته آمد "تکیه گاه سخن" در ۴۴۰ صفحه و سه بخش مهم تدوین یافته است، که عبارتند از "تکیه گاه سخن"، "گوهر حقیقت" و "نوای فرقت". این بخشها فروعاتی هم با خود دارند، که همه در قالبهای شعری غزل، مثنوی، مخمس، مستزاد، رباعی و غیره سروده شده اند، که از صنائع لفظی و معنوی لبریز میباشند و در همه قواعد عروضی معیاری به شکل عام و تام مراعات گردیده است. سبک شعری جناب باختری سبک متداول همه است، اما به شکل بسیار سلیس و روان، بدون تعقید و ابهام. اکثریت اشعارش در باره وطن مألوفش، افغانستان عزیز، است که از آن عشق و محبت به وطن به حد اعلی فهمیده میشود. او به اتحاد و یگانگی اقوام ساکن وطن سخت کوشان است. هیچ غزل و یا مثنوی او نیست، که از گفته ای در باره اتحاد و یگانگی مردم وطنش مبرا باشد. در همه اشعار خود از اقوام مختلفی، که در جغرافیای افغانستان واحد و مستقل زندگانی میکنند، نام میبرد و آنان را به اتحاد و یگانگی دعوت میکند. وصف دیگری که در اشعارش تبارز مییابد، دوستی و رفاقت او با همسلکان و احترام به بزرگان شعر و ادب است. به مولانای بلخی رومی بزرگ ارادت خاص دارد و از تمام شاعرانی که شناخت و معرفت دارد، به نیکی یاد میکند. در رفاقت و دوستی خود ثابتقدم است؛ شخصی با ثبات و دارای مناعت و صراحت لهجه مییابد. ایمان و عقیده راسخ به دین اسلام دارد، چنانچه در پهلوی اجرای تمام اوامر و فرائض، فریضه حج بیت الله را هم به جا آورده است. قسمی که گفته شد در اشعار خود از دوستان و شاعران زیاد یاد آوری کرده است، اما حسن مطلب درین است، که این یادآوریها را از طریق صنعت شعری توشیح انجام داده است. او در صنعت توشیح ید طولائی دارد و من برای اثبات گفته خود یک غزل موشح ایشان را که اسم افغانستان عزیز از آن استخراج میشود، طور نمونه درین جا ذکر میکنم:

گلشنِ روی زمین

درین چکامه از مصراع اول بیت اول تا به مصراع اول بیت پنجم،

نام نامی وطن عزیز ما "افغانستان"

استخراج میشود:

{ } ای توئی پرورده این جسم و جان {ف} فایض جان من و روح و روان
 {غ} غره جان نیستم در زندگی { } از تو دارم قوت و تاب و توان
 {ن} نعمت دنیا و نقد آخرت {س} سجده گاه ثابت افغانیان
 {ت} تا جهان باشد روان من توئی {ا} ای امید و آرزوی جاودان
 {ن} ناظما در صنعت توشیح من
 گلشن روی زمین گردد عیان

از رباعیات و دوبیتیهای باختری صاحب نمیتوان سطحی گذشت. رباعیات و دوبیتیهای او که از اول تا آخر در حدود یک صد صفحه دیوان را در بر دارد، و تقریباً ربع دیوان را احتواء میکند، دارای مفاهیم عالی، جذاب دلپسند است و هرکدام میتواند به شکل یک وجیزه به کار برده شود، چنانچه این وجیزه های او در شماره های مجله "درد دل افغان" و غیره جایها به کثرت دیده میشود.

روی هم رفته دیوان جناب ناظم باختری مملو و مشحون از اشعار عالی و نغز مرکب از حمد و ثنای پروردگار، نعت پیغمبر، مناجاتها و یادآوری بزرگان هنر و ادبیات و دوستان عزیز و محترمش بوده و با مطالعه آن شخص میتواند به کیفیت اعلای معنوی دست یابد، در صورتی که یکایک اشعار آن را به غور و دقت مطالعه نماید.

من مطالعه این اثر گرانها را به یکایک دوستان و علاقه مندان شعر و ادب جداً توصیه مینمایم.
 و الله اعلم بالصواب